

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ภาษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารและเข้าใจกันได้ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาเล่าเรียน การถ่ายทอดวัฒนธรรม และการประกอบอาชีพ เช่นเดียวกับภาษาไทยที่เป็นภาษาประจำชาติไทย เป็นเอกลักษณ์และมรดกอันล้ำค่าที่คนไทยทุกคนควรมีใจและอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป ดังคำกล่าวของ รุสสะปะนีย์ นาครทรรพ ที่ว่า “ภาษาไทยเป็นภาษาที่หนึ่งและภาษาประจำชาติไทย ซึ่งมีความสำคัญในด้านการสื่อความหมาย โดยทั่วไปแล้วภาษาไทยยังเป็นเครื่องแสดงความเป็นชาติ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของคนไทยทั้งชาติ เป็นเครื่องมือในการติดต่อระหว่างคนไทยด้วยกัน และภาษาไทยเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรมในการสื่อสารการศึกษาเล่าเรียน การประกอบอาชีพ และการเมืองการปกครอง ถ้าภาษาไทยเสื่อมโทรมเสียหายย่อมจะมีผลกระทบต่อความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงของชาติด้วย” (อ้างถึงใน สุวพันธ์ สันติเดชา, 2547. หน้า 1)

ภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาราชการที่ประชากรชาวไทยส่วนใหญ่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ยกเว้นประชากรที่เป็นชนกลุ่มน้อยเพราะมีภาษาที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันเฉพาะในกลุ่มชน ในปี พ.ศ. 2519 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายทางภาษาไว้อย่างชัดเจนว่า ต้องการให้ประชาชนเรียนรู้และใช้ภาษาไทยโดยให้สำนึกว่าเป็นภาษาประจำชาติ ซึ่งประชาชนชาวไทยทุกคนต้องใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องทัดเทียมกัน และมีนโยบายว่าต้องการให้ชนกลุ่มน้อยรวมเข้าเป็นคนไทยเพื่อให้ทุกคนเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และวิธีการหนึ่งที่จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นคนไทยก็คือ การเรียนรู้ภาษาไทยและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี (โครงการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ Online, 2545ข) ซึ่งการดำเนินนโยบายทางการศึกษาสำหรับชนกลุ่มน้อยในส่วนของชาวเขาเพื่อให้กลายเป็นพลเมืองไทยนั้น ต้องให้ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจไปพร้อมๆ กับการให้การศึกษา

ชาวเขานับว่าเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากของประเทศ และเป็นกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมและภาษาแตกต่างจากประชาชนไทยพื้นราบโดยสิ้นเชิง (กรมประชาสงเคราะห์, 2540. หน้า 22-23) ชาวเขาส่วนใหญ่อยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย บริเวณชายแดนระหว่างไทย พม่า และลาว ชาวเขาในประเทศไทยแบ่งออกเป็นหลายเผ่า คือ กระเหรี่ยง (Karen), อีเก้อ (Akha),

ลีซอ (Lisu), มูเซอ (Lahu), ม้ง (Mong) และเย้า (Yao) ซึ่งชาวเขาแต่ละเผ่าต่างมีขนบธรรมเนียมประเพณีและภาษาที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า การเรียนรู้ภาษาไทยจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชาวเขาเหล่านั้นเกิดความรักและความผูกพันกับประเทศไทย (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2545. หน้า 11) แต่นโยบายของรัฐบาลที่จะให้ชาวเขาสามารถอ่านและเรียนภาษาไทยได้อย่างคล่องแคล่วนั้นยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพราะยังมีชาวเขาจำนวนมากที่ไม่สามารถใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารได้ และปัญหาที่สำคัญมากอีกปัญหาหนึ่ง คือ ปัญหาเรื่องการสื่อสารในโรงเรียน อันเนื่องมาจากครูส่วนใหญ่ไม่รู้ภาษาถิ่นของชาวเขาในระดับที่จะทำให้สามารถสื่อสารกับนักเรียนที่ตนสอนได้ และนักเรียนเองก็คุ้นเคยกับการใช้ภาษาถิ่นของตนในการสื่อสารมากกว่าภาษาไทย นักเรียนเหล่านี้มักจะไม่เคยได้ยินภาษาไทยมาตรฐานมาก่อน ภาษาไทยจึงเป็นภาษาที่นักเรียนไม่รู้จัก ส่งผลให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของภาษาไทยและการเรียนรู้ภาษาไทย ส่งผลให้เห็นความสำคัญของการศึกษาน้อยลงตามไปด้วย หากนักเรียนชาวเขาไม่รู้ภาษาไทยดีพอ ก็ย่อมทำให้การเรียนในวิชาอื่นๆ ที่มีภาษาไทยเป็นพื้นฐานกลายเป็นเรื่องยาก จนส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน (โครงการส่งเสริมสุขภาพการศึกษา แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ, 2540-2544)

โรงเรียนบ้านปางแก ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนทุกคนเป็นชาวเขาเผ่าม้ง ใช้ภาษาม้งในการติดต่อสื่อสารทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ส่วนภาษาไทยนั้นนักเรียนจะใช้เมื่อต้องสื่อสารกับครูหรือคนนอกชนเผ่าเท่านั้น ซึ่งก็ไม่บ่อยครั้งนัก ทำให้เกิดปัญหาการออกเสียงและการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้ที่โรงเรียน รวมทั้งยังพบปัญหาด้านการออกเสียงตัวสะกดไม่ชัดและไม่ถูกต้อง ซึ่งนอกจากจะเป็นปัญหาในการทักษะการอ่านแล้วยังส่งผลกระทบต่อไปถึงทักษะการเขียน ทำให้การเขียนผิดพลาดเพราะจะเขียนตามการออกเสียงของตนเอง สอดคล้องกับที่ สาคกร บุญเลิศ (2538. หน้า 128-131) กล่าวถึงสาเหตุของการเขียนสะกดการันต์ผิดว่า “หนึ่งในหลายสาเหตุของการเขียนผิดนั้น มาจากการออกเสียงผิด” ซึ่งความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ไพรัตน์ อนุพันธ์ (2535. หน้า 21-22) ที่กล่าวถึงสาเหตุของการเขียนสะกดคำผิดว่า “มีสาเหตุมาจากการออกเสียงที่บอกพระองค์ของผู้เขียน การไม่เข้าใจความหมายของคำที่เขียน ขาดความรู้ในเรื่องหลักภาษา ตลอดจนขาดการเอาใจใส่ในเรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียน” และนอกจากนี้ นฤมล ปิยวิทย์ (2547. หน้า 3) ยังได้กล่าวถึงการให้ภาษาของเด็กใน

ท้องถิ่นที่พูดภาษาแม่หรือภาษาถิ่นอยู่ว่า “เมื่อต้องเรียนรู้ภาษาที่สองคือภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาถิ่นที่พูดอยู่ย่อมจะมีผลต่อการฟัง พูด อ่าน และเขียน อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจ ที่คลาดเคลื่อนได้” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทักษิณา สมประสงค์ (2539. หน้า 177-179) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “อุปสรรค ทางภาษา ทำให้เกิดปัญหาต่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวเขา คือ เด็กไม่ เกิดการเรียนรู้ตามที่ต้องการ รู้สึกว่าตนไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียน และสื่อสารกับครูไม่เข้าใจ ทำให้ไม่สามารถแสดงความรู้สึกและความต้องการของตนให้ครูเข้าใจได้”

จากประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ผ่านมาของผู้ศึกษา พบว่า ทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยเป็นทักษะที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นพื้นฐานที่จำเป็น อันจะก่อให้เกิดทักษะการฟัง การพูด และทักษะการคิดวิเคราะห์ ดังนั้นจึงควรที่จะหาแนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการหรือสื่อการเรียนการสอนที่จะเสริมหรือพัฒนาทักษะทางการอ่านและการเขียนภาษาไทยเพื่อสร้างความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ทั้งยังสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินตลอดจนกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและทำให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้จากการศึกษาปัญหาในการเรียนรู้ภาษาที่สองพบว่าเด็กจะเรียนรู้ภาษาที่สองในช่วงวัยเด็กได้ดีกว่าช่วงวัยรุ่นตอนต้น ดังนั้น เพื่อการแก้ปัญหการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงควรแก้ปัญหาเรื่องความรู้พื้นฐานและเสริมทักษะทางการอ่าน - เขียนภาษาไทยให้นักเรียนไปพร้อมกัน โดยใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม ได้รับความสนใจ และเป็นรูปธรรม ซึ่งมีด้วยกันหลายรูปแบบ เช่น ชุดการสอนแบบฝึกการออกเสียง แบบฝึกการเขียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ซึ่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) นับว่าเป็นนวัตกรรมที่มีสมรรถนะพิเศษอย่างหนึ่งในการนำเอาคุณลักษณะต่างๆ ของการเรียนรู้มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถเสนอความรู้ด้วยข้อความ ภาพ ภาพเคลื่อนไหว และเสียง นับว่าเป็นตัวอย่างที่ดีของสื่อการเรียนการสอนในลักษณะตัวต่อตัว ที่ให้ผลเป็นรูปธรรม และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการที่มีปฏิสัมพันธ์หรือการโต้ตอบ พร้อมทั้งการได้รับผลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอ ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ เพลิดเพลิน สนุกสนาน และลดการสิ้นเปลืองเวลาของนักเรียนลงได้ นอกจากนี้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังเป็นสื่อที่สามารถตอบสนองความเข้าใจของนักเรียนได้ตลอดเวลา ครูผู้สอนสามารถนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปช่วยการสอนของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปเรียนด้วยตนเองโดยปราศจากข้อจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่ในการศึกษา โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนอ่อนนั้นสามารถใช้ประโยชน์จากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนเพิ่มเติมนอกเวลาได้ตามความต้องการ (ถนอมพร เลาหจรัสแสง, 2541. หน้า 7-8)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษามีแนวคิดที่จะพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเพื่อเสริมทักษะการอ่านและการเขียน สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 จึงสร้างและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นชาวเขาเผ่าม้ง เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะทางการอ่านและการเขียนภาษาไทยดีขึ้น อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจและความรู้พื้นฐานในการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนส่งผลให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้รายวิชาอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นชาวเขาเผ่าม้ง ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นชาวเขาเผ่าม้ง
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นชาวเขาเผ่าม้ง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนที่เป็นชาวเขาเผ่าม้งได้เรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด
2. ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยแก่นักเรียนที่เป็นชาวเขาเผ่าม้ง เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้รายวิชาอื่นๆ และใช้ติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน
3. เพื่อให้นักเรียนที่เป็นชาวเขาเผ่าม้งเห็นความสำคัญของภาษาไทย สร้างความสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นชาวเขาเผ่าม้ง ผู้ศึกษาได้แบ่งขอบเขตเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านปางแก ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 42 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง มาตรฐานตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นชาวเขาเผ่าม้ง

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งพิจารณาจากคะแนนทดสอบก่อน - หลังเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

3. เนื้อหา

มาตรฐานตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

4.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง มาตรฐานตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นชาวเขาเผ่าม้ง

4.2 แบบประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง มาตรฐานตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นชาวเขาเผ่าม้ง

4.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มาตรฐานตัวสะกด

4.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง มาตรฐานตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นชาวเขาเผ่าม้ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้ศึกษากำหนดความหมายของคำต่างๆ ดังนี้

1. **การพัฒนา** หมายถึง การพัฒนาและหาประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2. **หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book)** หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นด้วยโปรแกรม Desktop Author เป็นเอกสารในรูปแบบดิจิทัลที่แสดงผลได้ด้วยการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และใช้การเชื่อมโยงข้อมูลแบบปฏิสัมพันธ์ โดยใช้ตัวอักษร ข้อความ รูปภาพ หรือสัญลักษณ์ เป็นจุดเชื่อมโยงเนื้อหาภายในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น

3. **ชาวเขาเผ่าม้ง** หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านปางแก ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นชนเผ่าม้งโดยกำเนิด

4. **ประสิทธิภาพ** หมายถึง ผลที่ได้รับจากการประเมินคุณภาพของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งประเมินจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง มาตรฐานตัวสะกด ตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทั้งหมดได้จากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน โดยได้คะแนนอย่างน้อย ร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทั้งหมดได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยได้คะแนนอย่างน้อย ร้อยละ 80

เมื่อได้ค่าตัวเลขทั้งสองแล้วก็นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่อง มาตรการตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก

6. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง มาตรการตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นชาวเขาเผ่าม้ง ซึ่งในที่นี้เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ พึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง มาตรการตัวสะกด สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05